Vydání padesátého výročí
Fiftieth Anniversary Edition

Pokrok Západu

POKROK, DNE 22. ZÁŘÍ (SEPTEMBER) 1920.

ČÁST VIII.
PART VIII.

ZE ZÁKULISÍ POHYBLIVÝCH OBRÁZKŮ

JE TO proti zásadám vyrabitelů pohyblivých obrázků zrazovati tajemství, protože tvůrcům jedná se o to, aby každý divák se domýšlel, že jedná se o skutečnost a nikoliv o zrakový klam. Vyrabitelé pohyblivých obrázků chtějí, aby zachovali jste si illusi a tím i ono vzrušení, které přichází při krkolomných produkcích a rušných scénách, jež jeví se před zraky vašimi na plátně, když v šeru divadelních místností sledujete pozorně nějaký román, jenž před vámi se rozvíjí.

Jsou však některé věci, o nichž určitě víte že jsou klamem, a máte plné právo věděti, jak jsou prováděny. To nikterak nepřipraví vás o potěšení, které nalézáte při sledování napínavých obrázků. Ostatně dlužno pravdě dáti průchod a říci, že většina scén, ukazovaných na plátně, je pravá a mnohé z nich provedeny byly s velkou námahou a herci často dali i život svůj anebo zdraví v sázku. Vážné nehody při filmování jsou častými.

Před nedávnem usmrcen byl v Californii herec při pádu s výše sedm set stop s aeroplanu; jiný poraněn byl vážně při seskoku s rychle jedoucího vlaku a jiný poraněn byl při odvážném pokusu o přeskočení s automobilem přes lokomotivu. Při vodních scénách a zachraňování tonoucích je těžko uchýliti se k zrakovému klamu a herec vždy při takových produkcích musí býti dobrým plavcem.

Jsou však jisté scény, kde jest nutno vyvolati u vás illusi a uchýliti se k zrakovému klamu. Je-li nutno, aby učiněno bylo zdání, že existovali skutečně nějací obři, nelze obejíti se bez úskoku poněvadž v Californii není žádných obrů zvýší 100 stop. A přece viděti možno v známé Bryant Washburnově komedii, "Šest nejlepších sklepů," obrovskou lidskou postavu kráčeti po cestě a píti z obrovité nádoby, zatím co lidé normální velikosti, avšak jevící se jako trpaslíci v porovnání k tomuto obru, jdou po stranách silnice.

Tento obr byl skutečnou osobou. Také skutečnými byli lidé, z nichž mohl několik vstrčiti do kapsy u vesty. Jak to bylo provedeno? Dvojitým fotografováním, odpoví téměř každý. Ale nemá pravdu, ačkoliv tímto způsobem by se to dalo také provésti. Všechno však skutečnosti provedeno bylo při jednom fotografování a naznačuje to, jakého pozoruhodného vývoje filmové umění dosáhlo.

Tento "obr" byl výkonem W. L. Halla, jednoho z filmových geniů ve službách Famous Players Lasky Co. Zbudoval flatformu šestnáct stop širokou na ulici, jež podobala se dlažbě a vedla od jednoho okraje chodníku k druhému, na něž byli umístěni herci obyčejné velikosti. Celý um spočíval v tom, že fotografická kamera byla umístěna tak, že okrajové linie, kde lidé stáli za "obrem", byli zachyceni zmenšovacími čočkami, kdežto "obr" zůstal v přesné perspektivě. Čočky v rukách schopného mechanika a optika mohou vykonati pravé divy Kdyby bylo došlo k dvojitému fotografování, sotva illuse byla by tak úplná.

Douglas Fairbanks je athletem prvního řádu a mrštný jako kočka. Většina jeho krkolomných kousků je pravá, avšak přes to přece jenom nemůže choditi po stropě hlavou dolů, jako viděli jsme ve hře "Když mračna táhnou." Tu ovšem jedná se o mechanický klam. Aby ho bylo docíleno, zbudována byla v jeho filmovém atelieru místnost na jedné straně otevřená a otáčející se na ose jako veveří klec. Místnost tato se otáčela a pohybovala a stejně i fotografická kamera, tak že docíleno bylo pozoruhodného effektu. Tento obrázek je složený a fotografován byl dvakrát. U jeho pronásledovatelů nebylo nutno fotografovati 'obráceně.'

Při fotografování podobných scén je nutna pečlivá opatrnost, aby ničím nebylo naznačeno, že jedná se o zrakový klam. Podobné methody bylo použito při filmování scén při zemětřesení ve Washburnově hře "Proč Smith opustil domov." V tomto oboru docílilo se mnohých jiných pozoruhodných scén a divák začasto se diví, jak bylo možno scény takové provésti.

Aby docíleno bylo různých effektů, je třeba začasto odhodlati se k velikému nákladu. Nepochybně nejpozoruhodnějšího fotografického klamu až doposud docíleno bylo ve velké Griffithově hře, "Nesnášelivost." Také za tento úspěch přísluší zásluha Hallovi, který v té době působil u Griffithovy společnosti. Při některých scénách, ukazujících divoké orgie Babyloňanů v paláci, a jiných znázorňujících zuřivé boje s vetřelci na valech, použito bylo mechanických figur vojáků, provedených s obdivuhodnou dokonalostí. Tyto mechanické figury nesly štíty a provedly uchvacující hrdinské skutky. Tyto figury, jichž bylo na scéně několik set, řízeny byly mechanicky velkým sborem mužů pod péčí p. Halla.

Jedna z těchto figur, které byly skutečným mechanickým divem, stála $24,000. Celá bitva, při které figury tyto téměř životně útočily proti sobě meči a jinými zbraněmi a padaly a tu a tam vstávaly, byla skutečným divem mechanického umění. Illuse byla učiněna dokonalou zástupy skutečných herců pohybujících se na scéně mezi mechanickými figurami a to bylo novým Hallovým úspěchem, neboť osoby živé nebylo možno rozeznati od figur. Praví se ostatně, že tento obraz vyžadoval většího nákladu, nežli kterýkoliv jiný, zahrnuje v to i proslulý obraz "Quo vadis?"

Je ovšem celá řada jiných klamů, jež jsou všeobecně známy. Divák dobře ví, že lidé nenechají se přejeti vlakem, automobilem anebo dokonce těžkým urovnávacím válcem jenom k vůli tomu, aby poskytli mu vzrušení. Ostatně autority zajisté by zakročily co nejrozhodněji, i kdyby někdo, kdo života jest nabažen, chtěl takovým způsobem se rozloučiti se světem. Takových klamů docílí se vycpanými figurami, které jsou upraveny a oblečeny přesně jako herec, kterému pisatel scenáře určil, aby zahynul smrtí násilnou. Vzrušujících pádů do propastí, seskoků s vysokých budov a divokých jízd na splašených koních docíluje se podobným způsobem. V některých případech ovšem žádoucího effektu docílí se také dvojitým fotografováním. Krkolomných přemetů, na něž nemůže se odvážiti ani nejschopnější akrobat, docílí se často jenom pouhým otočením fotografického aparátu.

Je mnoho způsobů klamání zraku návštěvníků divadel s pohyblivými obrázky. Mnohé z nich jsou tajemstvím vyrabitelů filmů, kteří je střeží bedlivě, ne snad, aby diváci nepřišli o illusi, nýbrž aby zabráněno bylo jiným podnikatelům je napodobiti. Častý návštěvník divadel s pohyblivými obrázky pravidelně uznamená rozdíl mezi pravou a klamnou scénou, zvláště při obrázcích komických, kde jsou prováděny věci víře nepodobné a kde klam přímo křičí. V těchto komických obrázcích se hraje schopnost fotografického technika hlavní úlohu.

ŽIVOT LOKOMOTIVY

Co se stane se starými lokomotivami? V minulých dvou letech bylo dismontováno více lokomotiv nežli v pětileté předcházející periodě. Lokomotivy, které byly zbudovány až do roku 1851, byly definitivně poslány do starého železa. Avšak všechny součástky lokomotiv se neodloží. Lokomotiva není jako automobil, aby měla modely, měnící se každého roku. Z té příčiny nedá se přesně naznačiti, jak dlouhý je život jednotlivých lokomotiv, poněvadž některých součástek použije se znovu

Edward Rosewater
zakladatel "Pokroku Západu"

při stavbě nových strojů.

Ještě dnešního dne je ve službě mnoho lokomotiv, které byly zbudovány v roce 1855. Avšak tyto čtyřkolové lokomotivy pozvolna se ruší, poněvadž náklad na jejich vydržování je příliš veliký. Z té příčiny všechny lokomotivy, zbudované před rokem 1895, jsou určeny na hromadu starého železa. Budou ovšem ze služby odstraňovány pozvolna vzhledem k tomu, že továrny nejsou s to vyhověti všem poptávkám po lokomotivách.

Život lokomotivy, jak výše již řečeno, je neurčitý, poněvadž je stále předělávána a obnovována. Jakmile některé její součástky se vypotřebují, jsou nahražovány novými anebo z jiných strojů. V takových případech, kdy oprava lokomotivy byla by příliš nákladnou, jako po srážce a podobně, jsou stroje rozebrány, kotle a jednotlivé jiné součástky, jichž se dá případně použíti, poslány jsou do skladiště. Těchto součástek použije se opětně k opravě jiných strojů, poněvadž součástky všech lokomotiv jsou jednoho typu a neměnitelné.

V těchto dnech rozebrán byl v železničních dílnách v Milwaukee stroj zbudovaný v roce 1867, avšak žádná z jeho částí nenesla původní datum z roku 1867. Místo poněvadž jednotlivé její součástky různých roků, jež vzaty byly ze strojů zrušených. To naznačuje, že život lokomotivy je neurčitý, poněvadž jednotlivé její součástky jsou stále nahrazovány.

Za války nebylo odstraněno mnoho starých lokomotiv, vzhledem k tomu, že na budování nových nebylo času. Od uzavření příměří však mnoho starých lokomotiv bylo zrušeno. Odstraňování starých lokomotiv děje se z ohledů úsporných. Moderní dvanáctikolová lokomotiva a šest mužů může říditi vlak osmdesáti vozech, kdežto pěti lokomotiv čtyřkolových a třiciti mužů je třeba k tažení stejného nákladu. Z té příčiny starých lokomotiv neužívá se nyní na hlavních liniích, kde jsou ve službě téměř výhradně moderní dvanáctikolové parostroje. Starých lokomotiv užívá se na pobočných liniích, kde požadavky na parostroje nejsou tak velké.

Jednotlivých součástek starých lokomotiv dá se použít i v takovém případě, že k opravě jiných strojů se nehodí. Starých kotlů užívá se k vytápění v přesunovacích věžích, v čerpacích stanicích a k různým potřebám na malých venkovských stanicích. Často těchto kotlů použije se také k jiným účelům, jako při hotovení velkých nádržek na vodu a podobně. Jenom takové součástky, pro něž nemůže býti nalezena zcela žádná potřeba, prodávají se do starého železa.

PROSLULÝ VÝROBCE SMYČCŮ

Každý, kdo o sobě tvrdí, že je dobrým houslistou a zná také něco o výrobě houslí, zná jméno Jamese Tubbse ze Soho, posledního anglického výrobce houslových šmyčců. Tubbs ze Soho je 85 roků stár a dosud vyrábí šmyčce pro nejlepší houslisty na světě. Jeho praděd byl prvním z proslulé rodiny Tubbsů, který houslové šmyčce vyráběl. Vyráběl je před dvěma sty lety a v té době Tubbsovy šmyčce považovány byly za nejlepší na světě.

Když praděd Tubbsův předával svoje umění svému synu, dědu nynějšího Tubbse, šmyčce těšily se stejně skvělé pověsti a stejně bylo tomu tak, když předáváno bylo umění dědem otci Tubbse z naší doby. Bylo rodinnou pýchou vyráběti šmyčce nejlepší jakosti a tato pýcha, stejně jako jistá tajemství jejich výroby, přecházela s otce na syna.

Přítomný Tubbs vstoupil do dílny svého otce před osmdesáti lety, neboť již jako pětiletý hoch začal se zasvěcovati do umění svých předků. Jsou dnes velcí houslisté, kteří nehrají bez Tubbsova šmyčce. Všichni mluví s nadšením a chválou o výrobcích všech Tubbsů. —

Na neštěstí přítomný Tubbs je posledním mužským potomkem tohoto proslulého rodu. Jeho oči vlhnou a hlas se mu chvěje, když vypráví o ztrátě jediného svého syna, který mohl převzíti umění toto po svém otci. Tubbs je rozhodnut provozovati svoje řemeslo až do posledního okamžiku svého života a své schopnosti, ale nemá dosud nástupce.

V jeho malé dílně, kde nalézá se velké množství šmyčců z různých dob, je vyvěšeno mnoho fotografií předních světových houslistů s vlastnoručními podpisy a oceněním výborné jakosti šmyčců Tubbsovy rodiny. Většina velkých houslových mistrů, jichž fotografie na stěnách dílny se nalézají, byla osobně známa Jamesu Tubbsovi. Za svých návštěv v Anglii žádný z nich nezapomněl navštíviti výrobce šmyčců, buďto aby s ním se toliko seznámil aneb zakoupil si šmyčec nový.

Každý z těchto umělců přál si míti šmyčec dle své záliby. Některý chtěl těžší a jiný lehčí. Jeden z těchto umělců dokonce i ustanovil, jak mnoho žíní má býti v objednaném šmyčci. Paganini byl jediným velkým houslistou z minulého století, který opomenul navštíviti Tubbse. Avšak Sivori, Joachim, John Dunn, Ernst, Bottesini, Gomperty, Salmon, Marie Hallová a jiní světově známí hudebníci často Tubbse navštěvovali anebo na něho pamatovali dopisy. Tubbs je hrdým na tyto známosti s umělci a rád o nich vypravuje. Pamatuje si dobře i slova, kterými jednotliví umělci jeho šmyčce pochválili.

Tubbs v mladších letech vyrobil jeden šmyčec denně. Nyní mu zhotovení jednoho trvá mnohem déle. Někdy týden a více ještě dní. Má zakázek stále dosti, ale nemůže vzhledem k svému stáří všem vyhovět. Ceny houslových šmyčců stouply jako všechno ostatní. Praděd Tubbsův hotovil jeden šmyčec za sedm šilingů, čili asi $1.75 tucet. To bylo v době, kdy do Anglie nebylo dopravováno zboží z Francie, Německa a odjinud. — Dnes čítá Tubbs od $35 do $45 za šmyčec se stříbrným kováním a za šmyčec se zlatým kováním $100. Prodá snadno všechny, které je s to zhotoviti.

Šmyčce Tubbsovy mají dlouhý život. Často poslán je mu k opravě šmyčec, který zhotoven byl před 100 roky. Dřevo, kterého Tubbs používá k výrobě svých šmyčců, je pro něho přímo importováno z Brazilie. Tubbsové milovali svoje umění, ale žádný z nich nepomyslel na tovární výrobu šmyčců. To by nebylo již umění, nýbrž řemeslo, dle jejich soudu. Snad z té příčiny také šmyčce z Tubbsových dílen má tak dobré jméno po celém světě a platí se ochotně zaň vysoké obnosy. —

KNIHY NEJLEPŠÍM PŘÍTELEM.

Jakmile jednou láska ku knihám vstoupí do života člověka, nemůže býti nikdy opuštěným, nikdy nemůže býti mrzutým, nikdy nemůže ztratiti zájem v životě a nikdy nemůže býti nešťastným. Knihy jsou přáteli, kteří nikdy nezklamou, a muži a ženy, kteří žijí jenom v knihách, jsou nejlepšími a nejupřímnějšími přáteli ze všech.

Kdyby člověk byl tázán na jména dvacíti přátel, kteří pro něho nejvíce znamenají, více jak polovina z nich značila by jména hrdinů z knih, jichž šlechetné činy na nás tak mocně působily, že jsme si je na vždycky zamilovali.

Šťastný a spokojený život není úplně prožíván ve světě ulic, dílen a úřadoven. Větší jeho část musí býti prožívána ve světě obrazotvornosti. Žijíce s obrazotvorností velkých spisovatelů, stáváme se také snílky a nejšťastnějšími domovy ve světě jsou vzdušové zámky, které si zbudujeme sami pro sebe. Jsou to jediné domovy, jichž základy tvoří neochvějné skály.—Sidney Dark.

ZNIČENÍ CEDRŮ LEBANONSKÝCH

OZNAMUJE se, že cedry na Lebanoně, jež staly se proslulými v historii, byly téměř úplně zničeny ve světové válce. Nejdříve Turci je káceli, aby užili jich při vytápění lokomotiv a vítězové nad Turky pokračovali v tomto bezohledném ničení. Není o tom pochybnosti, že vojenská potřeba vyžadovala, aby tyto proslulé stromy byly obětovány. Cit hraje malou úlohu ve válce a na slavné tyto stromy pohlíženo bylo jenom jako na materiál k produkování hybné síly.

Americký zpravodaj, vrátivší se právě v Palestiny, píše o zkáze proslulých hájů lebanonských v zajímavém článku v časopise San Francisco Argonaut a lituje, že došlo k jich zničení. Praví se, že některé z těchto stromů byly více jak tři tisíce let staré. Mluví se o těchto hájích již v dobách, kdy armáda Sennacheribova, 608 let před křesťanskou érou, spustošila zemi. Vypravuje o nich David ve svých žalmech. Římský historik Pliny mluví o trvanlivosti dřeva z cedrů lebanonských. Arabové vážili si cedrů a zbytečně jich neničili. Obyvatelé Lebanonu a okolních oblastí považovali dřevo cedrů za nezničitelné všemi živly, vyjímaje ohně. Cedrové dřevo ve vykopaných chrámech starých Asyřanů bylo v plně zachovalém stavu přes to, že nalézalo se zakopáno po dva tisíce let anebo více.

Některé cedry na Libanoně měly objem až čtyřicet dvě stopy. Výška devadesáti stop byla něčím zcela obyčejným. Košatost těchto cedrů byla obdivuhodná. Přátelé přírody vždy kochali se pohledem na tyto nádherné stromy.

DESET MODERNÍCH PŘIKÁZÁNÍ.

1. Pracuj a vydělávej, abys pomáhal zvyšovati světové hodnoty a pomáhal snižovati cenu živobytí.

2. Učiň si rozpočet, abys zjistil, jak mnoho můžeš vydati ze svého příjmu.

3. Udržuj přesné záznamy o svých vydáních, abys viděl, jak zachováváš svůj rozpočet.

4. Měj otevřený bankovní účet, tak abys udržoval svoje peníze v bezpečném místě a naučil se spořiti.

5. Opatři si pojištění na život k ochraně svých milých a drahých pro případ tvého úmrtí.

6. Napiš poslední vůli, ať jakkoliv se cítíš zdráv, abys zabezpečil rychlé předání tvého majetku tvým drahým v případě smrti.

7. Měj svůj vlastní domov, abys zabezpečil si nejvyšší spokojenost ve své rodině.

8. Plať svoje účty promptně, abys plnil morální povinnosti ku svým věřitelům.

9. Investuj ve vládních jistotách, abys pomáhal své vlasti a měl pevnou jistotu.

10. Pomáhej ostatním, abys konal svoje povinnosti k svým bližním.

PRODEJ ŽEN V ANGLII.

Ještě v první polovici XIX. století byl v některých krajích Anglie zvláštní barbarský zvyk, dokonce úřady trpěný, a sice prodej žen. Byl to tak zvaný Horn-Market, "parohový trh", který se konal v jistých dobách na určených k tomu místech. Klamaní manželé mohli se tímto barbarským zvykem zbaviti svých nevěrných polovíček. Muž měl podle tohoto zvyku v případu, že ho žena klamala, právo na odvetu: mohl totiž svou nevěrnou ženu na Horn-Marketu jednoduše prodati, a to za okolností velmi potupných.

Takové nevěrnici dal muž doma provaz na krk a vedl ji jako dobytek ulicemi a po vsích až na "trh". Tam držel "ženu na prodej" na provaze a čekal na kupce. A kupci byli vždycky. Staří mládenci i vdovci, již hledali pro opuštěnou domácnost a děti hospodyni, přicházeli ve velikém počtu, prohlíželi si ženy a vybrali si nějakou. A ženy byly náramně laciné, za 5—6 šilinků.

Ovšem, byla-li mladá a hezká, cena stoupla a tak klamaný manžel stržil za ženu až 2 guineje, tedy asi 2 dollary dle našich peněz. Barbarský ten trh byl zbytek prastarého středověkého obyčeje a neplatil jen pro "slabší" polovici, ale také pro muže. I klamané manželky měly právo nevěrné manžely vésti na trh a prodávati. A úžasné bylo, že úřady takové koupě na "parohovém trhu" uzavřené, považovaly za právoplatné; prodavači i prodavačky směli se opět oženiti nebo vdáti, aniž by byli viněni z bigamie nebo dvojmužství. Prodej ženy platil úředně jako rozvod. I kupci v mnohých případech oženili se s koupenými ženami, ba dokonce i jeden lord, který na trhu koupil ženu svého komorníka, oženil se s ní pak církevně.

OSUDY KNIHY.

Anglické listy přinášejí zprávy o zajímavých osudech jedné knihy Benjamina Franklina. Když Franklin 1728 přišel z Filadelfie do Londýna, byl bez groše, takže přijal skrovné místo v jedné knihtiskárně. Ježto se osvědčil velmi zručným sazečem, svěřena mu sazba díla Religie svědomí od Wollastona. Ale Franklin, tehdy devatenáctiletý, nesouhlasil s obsahem onoho filosofického díla a napsal proti němu polemiku: Rozpravu o svobodě a nouzi, spokojenosti a trampotách.

Dílo to dal sázeti jednomu svému kollegovi. Avšak za čas se Franklin přesvědčil, že jeho názory jsou nesprávné a pouze výnorem jeho mladosti. Zničil tedy celé první vydání knihy až na dva výtisky. Jeden z těchto výtisků po rozličných nesnázích dostal se roku 1850 do rukou knihkupce, který jej koupil za 3 franky a nabídl ji britskému museu za 20 fr. Ale tehdejší ředitel odmítl koupiti "starý hadr" a knihu knihkupci vrátil.

Knihkupec ji nabídl potom dvěma svým nejlepším zákazníkům za 100 fr., ale ani ti nedovedli ocenit vzácnosti knihy. Knihkupci ani později nepodařilo se knihu prodati. Po jeho smrti převzal obchod jeho syn a při jedné dražbě přišla do prodeje i ona kniha s označenou cenou 3 franků.

Ale tu znalci poznali vzácnou knihu i rozvinul se prudký zápas dražební mezi knihkupcem a známým bibliofilem Tomem Howem, až kniha posléze se opět dostala do rukou knihkupce Stewesa za 24,000 fr. Protivník jeho nabízel též 24,000 fr. Šťastný vlastník knihy prodal ji téhož roku 1881 americké vládě za 130,000 franků.

Žadatel o práci: A hyml — počkejte, to sem musel udělat mýlku — já vám dal na místo mého odporučení omylem psaní, které píše moje stará svej mamince a já ho zapomněl dát do poštovní skříně.